

Alþingi
Erindi nr. Þ 135/528
komudagur 29.11.2007

talsmaður neytenda

Alþingi - nefndasvið
B.t. ritara félagsmálanefndar
Alþingi
150 Reykjavík

Embætti talsmanns neytenda
Forbrugertalsmanden
The Consumer Spokesman

tn@tn.is www.tn.is

Höfðaborg
Borgartúni 21, 2. hæð
IS-105 Reykjavík
Sími 510 1100, fax 510 1101

Reykjavík, 28.11.2007
Tilv. 2005/0037
GT

Efni: Umsögn talsmanns neytenda um 142. mál, frv. til laga jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, heildarlög (135. löggj.þ.)

Heildarmat

Að óbreyttu tel ég frumvarp (frv.) þetta til hagsbóta fyrir neytendur eins og rökstutt skal í umsögn hér að neðan. Legg ég til að frv. verði samþykkt Alþingi að teknu tilliti til þeirra athugasemda sem fram koma hér á eftir.

Tilfni

Vísað er til bréfs yðar, dags. 8. nóvember sl., um ofangreint þingmál og beðist velvirðingar á að vegna anna, m.a. við aðrar umsagnir, gafst ekki færi á að skila umsögn innan þess frests sem gefinn var.

Almennt um frumvarpið

Meðal hlutverka talsmanns neytenda er skv. 6. gr. laga nr. 62/2005 að standa vörð um hagsmuni og réttindi neytenda, stuðla að aukinni neytendavernd og setja fram úrbótatillögur um reglur „er varða neytendur sérstaklega“. Með hliðsjón af því takmarka ég efnislega umsögn mína við hagsmuni og réttindi neytenda.

Um 29. gr. - Ábyrgð á auglýsingum og meðábyrgð fjölmiðla

Fyrri málsliður 29. gr. frv. er svohljóðandi:

„Auglýsandi og sá sem hannar eða birtir auglýsingu skulu sjá til þess að auglýsingin sé öðru kyninu ekki til minnkunar, lítilsvirðingar eða stríði gegn jafri stöðu og jöfnum rétti kynjanna á nokkurn hátt.“

talsmaður neytenda

- stendur vörð um hagsmuni og réttindi neytenda
- stuðlar að aukinni neytendavernd
- gefur út rökstuddar álitserðir
- gerir tillögur um úrbætur
- kynnir reglur um neytendamál
- leiðbeinir um meðferð ágreiningsmála
- bregst við brotum gegn réttindum og hagsmunum neytenda
- er óháður fyrir mælum frá öðrum

Er það ákvæði efnislega í samræmi við 18. gr. gildandi laga en í greinargerð með ákvæðinu segir að ákvæðin séu „efnislega samhljóða“.

Gildandi lög leggja þannig skyldur í þessu efni gagnvart neytendum sem viðtakendum auglýsinga á auglýsanda sjálfan og hönnuð, svo og þann sem birtir auglýsingu; þar er væntanlega átt við eiganda þess miðils eða útgefanda eða ritstjóra þess fjölmiðils sem notaður er til að birta auglýsingu. Virðist þetta viðtækara en almennar reglur gera ráð fyrir um ábyrgð á auglýsingum, sbr. eftirfarandi niðurstöðu mína í grein frá 18. febrúar sl. á heimasíðu embættisins - undir heitinu: „Ber einhver ábyrgð á áfengisauklýsingum?“ - þar sem segir:

„Svarið við spurningunni hvort einhver - og hver - beri ábyrgð á brotum gegn banni við áfengisauklýsingum er því: Auglýsandi (framkvæmdarstjóri) ber ábyrgðina. Auglýsandi er sá sem kaupir auglýsingarými í dagblaði, ljósvakamiðli, á flettiskilti, á netinu eða annars staðar. Sá sem kaupir slíkt rými er yfirleitt innlendir áfengisframleiðandi eða innlendir innflutnings- eða umboðsaðili erlendra áfengistegundar. Eini fyrirvarinn er að ef auglýsing er í dagblaði þá þarf auglýsandinn að vera nafngreindur; ef ekki - þá er ritstjóri ábyrgur og ber að ákæra hann fyrir brot gegn áfengislögum.“

Hæstiréttur hefur síðan óvænt komist að þeirri niðurstöðu að útgefandi geti borið ábyrgð í stað ritstjóra, sbr. Hrd. frá 11. október 2007 í máli nr. 491/2006. Almennt hvílir ábyrgð á auglýsingum því á auglýsanda eða - í undantekningartilvikum - á ritstjóra eða útgefanda.

Í frumvarpinu er með síðari málslíð 29. gr. lögð til eftirfarandi viðbót sem telja verður að árétti frekar ábyrgð þess sem „birtir auglýsingu“ skv. tilvitnuðum fyrri málslíð:

„Óheimilt er að birta slíka auglýsingu í fjölmiðlum eða á öðrum opinberum vettvangi.“

Skyldu fyrri málslíðar er með þessum hætti fylgt eftir með *banni* í síðari málslíð og getur brot gegn því banni varðað refsingu samkvæmt 32. gr. frv.

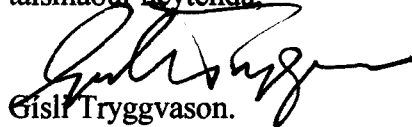
Ég er fylgjandi þessari tillögu enda er þá enn skýrara að fjölmiðlar (ritstjóri eða útgefandi samkvæmt framangreindu) og eigendur annarra auglýsingamiðla, t.d. flettiskilta, bera ábyrgð ásamt auglýsanda gagnvart neytendum. M.ö.o. tel ég æskilegt að styrkja svonefnda meðábyrgð - einkum fjölmiðla - á brotum gegn lögvörðum rétti neytenda - hvort sem er samkvæmt jafnréttislögum eða öðrum lögum. Því til frekari stuðnings vil ég vitna í áðurtilvitnaða grein:

„Utan gildissviðs sérreglna prentlaga og útvarpslaga geta auk þess komið til álita almennar reglur refsiréttar um meðábyrgð á brotum. - En refsíábyrgð er ekki eina ábyrgðin. Eins og ég tel mig hafa rökstutt hér að ofan með gagnrýni á útvarpsréttarnefnd er unnt að gera

ljósvakamiðla ábyrga fyrir augljósum brotum gegn lögbundnu banni við áfengisauglýsingum, áfengiskostunum og annarri flöggun áfengis í þessum áhrifaríku miðlum, útvarpi og sjónvarpi.“

Að samþykktu frv. þessu á slík meðábyrgð fjölmiðla og eigenda annarra auglýsingamiðla framvegis við um brot gegn banni við auglýsingum sem eru lítilsvirðandi eða til minnkunar fyrir annað kynið eða stríða gegn jafnri stöðu og jöfnum rétti kynjanna.

Virðingarfyllst,
talsmaður neytenda.

Gísli Tryggvason.